

Na het sterven van een dierbare

Beste familieleden en vrienden van de overledene,

Het verlies van een dierbare door overlijden is een zeer ingrijpende ervaring. Iemand verliezen, praktische en zakelijke dingen moeten regelen, kan een zware opgave zijn.

Waar kan je terecht voor emotionele ondersteuning en begeleiding? Welke materiële zaken dienen op korte termijn geregeld te worden?

Op deze vragen wordt in deze brochure nader ingegaan.

De directie en het personeel van ZNA bieden je hun oprechte deelneming aan en wensen je veel sterkte voor de komende tijd.

Inhoud

Meteen na het overlijden

Emotionele ondersteuning en begeleiding

Regelen van de uitvaart

Overige zakelijke aspecten

Meteen na het overlijden

Contacteer een begrafenisondernemer

Wanneer je familielid of naaste overleden is, contacteer je zo snel mogelijk een begrafenisondernemer ook wel uitvaartondernemer genoemd. Deze kan je vrij kiezen.

De begrafenisondernemer zal zorg dragen voor de aangifte van het overlijden bij de burgerlijke stand in de gemeente van overlijden en in de gemeente waar de crematie of begrafenis plaatsvindt.

De begrafenisondernemer heeft hiervoor de volgende documenten nodig

- de identiteitskaart van de overledene
- eventueel zijn of haar trouwboekje

Indien deze documenten reeds aanwezig zijn in het ziekenhuis, kan je ze achterlaten bij de verpleging. Onze administratie bezorgt ze dan aan de begrafenisondernemer.

De begrafenisondernemer zal je een aantal uittreksels van de overlijdensakte bezorgen. Mocht je extra exemplaren nodig hebben, of nog andere documenten van de burgerlijke stand, dan kan je die later bekomen.

Maak hiervoor een afspraak:

- bij overlijden in de stad Antwerpen:
 - www.antwerpen.be/afspraak
 - telefonisch 03 221 13 33, kies optie 2
- bij overlijden in de gemeente Zoersel
 - gemeentehuis Zoersel, 03 298 0942

Het trouwboekje zal de begrafenisondernemer je na aanpassing door de burgerlijke stand terugbezorgen.

Zorg aan de overledene

Op de verpleegafdeling zal een minimale lijktooi uitgevoerd worden en heeft de familie de kans om de overledene te groeten direct na het overlijden.

De overledene zal opgebaard worden in het lokaal mortuarium voor maximaal 24 uur (uitgezonderd ZNA Joostens).

Het wassen en het aankleden van joodse en islamitische overledenen gebeurt door eigen religieuze begeleiders in het mortuarium van het ziekenhuis ZNA Middelheim.

Het mortuarium

In overleg met de begrafenisondernemer kan je ervoor kiezen om de overledene meteen te laten ophalen door de begrafenisondernemer. Het groeten van de overledene door de nabestaanden kan dan plaatsvinden in het rouwcentrum van de begrafenisondernemer.

De meeste ZNA-ziekenhuizen beschikken slechts over een beperkt mortuarium waar de overledene maar voor een korte duur kan opgebaard worden en waar het groeten van de overledene niet mogelijk is. De overledenen worden door de begrafenisondernemer binnen de 24 uur afgehaald. Als dit niet gebeurt is, zal de overledene na 24 uur overgebracht worden naar het mortuarium van ZNA Middelheim waar er meer faciliteiten zijn. Vanwege deze voorzieningen is het ZNA Middelheim tevens ook een opleidingscentrum voor mortuariummedewerkers.

Enkel in het mortuarium van ZNA Middelheim is er mogelijkheid tot groeten.

- **Mortuarium ZNA Middelheim**, Lindendreef 1 in 2020 Antwerpen.
 - Telefonisch te bereiken: 03 280 48 06.
 - Groeturen: elke werkdag van 13.00 u. tot 16.00 u., en van 18.00u tot 20.00u.
Op zaterdagen, zon- en feestdagen van 18.00u tot 20.00u.
Het groeten tijdens deze uren kan enkel na afspraak op bovenstaand telefoonnummer.
 - Kom je van buiten het ziekenhuis, dan gebruik je best de achteringang van het ziekenhuis via de Floraliënlaan/Elisabethlaan. De toegang tot het mortuarium bevindt zich dan in het gebouw aan de rechterkant.

➤ **ZNA Joostens:**

- Een overledene wordt rechtstreeks in ZNA Joostens afgehaald door de aangestelde begrafenisondernemer. De overledene kan tot dan op de kamer begroet worden.

Het opbaren

Het opbaren van de overledene gebeurt bij de begrafenisondernemer – dit overeenkomstig de keuze die je hebt gemaakt inzake de plaats van begroeting. Indien je wenst dat de overledene in bepaalde kledij wordt opgebaard, mag je deze aan de begrafenisondernemer bezorgen.

De bezittingen van de overledene in het ziekenhuis

Waardevolle bezittingen worden bewaard bij de administratie (kasdienst).

De gerechtigde familieleden kunnen er 3 dagen na het overlijden over beschikken. Ze kunnen afgehaald worden op werkdagen na telefonisch contact:

03 830 95 07	ZNA Hoge Beuken
03 640 20 30	ZNA Jan Palfijn
03 280 30 51	ZNA Middelheim
03 234 40 02	ZNA Sint-Elisabeth
03 217 86 44	ZNA Sint-Erasmus
03 217 76 12	ZNA Stuivenberg
03 384 56 05	ZNA Joostens

Is het ziekenhuis in het bezit van aanzienlijke bezittingen van de overledene, dan worden deze bij voorkeur via een notaris aan de familie overgemaakt. Wanneer de patiënt komt te overlijden, stopt de bewaargeving en hebben de erfgenamen 2 maanden tijd om de goederen en waarden van de overledene op te halen, dit mits voorleggen van een “attest van erfopvolging”.

De financiële instelling(en) contacteren

De familieleden moeten het overlijden zo snel mogelijk melden aan de financiële instelling(en) waar de overledene een rekening, spaarboekje of kluis bezat. Bij melding worden alle tegoeden voorlopig geblokkeerd. Ook vervalt dan elke volmacht.

De langstlevende partner (gehuwd of wettelijk samenwonend) kan tot de helft van het bedrag dat op alle rekeningen staat, tot een plafond van 5.000 euro, als voorschot uitgekeerd krijgen om dringende uitgaven te doen, zonder dat een attest of akte van erfopvolging moet worden voorgelegd.

In afwachting van deblokking van de banktegoeden kunnen lopende facturen betreffende de laatste woonplaats van de overledene (water, elektriciteit, stookolie, gas, brandverzekering, huur, hypothecair krediet...) bij de bank worden ingeleverd en rechtstreeks door de bank worden betaald. Dit geldt eveneens voor de begrafeniskosten.

Voor meer informatie wend je je best tot de bank van de overledene of lees meer op http://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/deblokkeren_van_bankrekeningen/#q2

Emotionele ondersteuning en begeleiding

Een geliefd iemand verliezen door de dood grijpt diep in een mensenleven in. Hevige emotionele of zelfs lichamelijke reacties zijn hierbij normaal. Deze maken deel uit van het rouwproces dat ons in staat moet stellen het verlies een plaats te geven en na verloop van tijd de draad van ons leven weer op te nemen. Wanneer men rouwt, voelt men zich dikwijls eenzaam in zijn beleving. Niemand kan precies voelen wat je voelt. De omgeving lukt er bovendien niet altijd in om steun te verlenen. Naasten verkeren ook zelf in rouw en kunnen hierdoor niet altijd op een goede manier nabij zijn. Hulp en ondersteuning van derden kunnen dan zeer welkom zijn.

Ondersteuning en begeleiding binnen ZNA

- **Sociale dienst**
- De medewerkers van de sociale dienst kunnen je informeren en ondersteuning bieden op sociaal-maatschappelijk vlak of je doorverwijzen naar de juiste instanties.
- Je kan de sociale dienst van de verschillende ZNA ziekenhuizen iedere werkdag bereiken tussen 8.30 u. en 16.00 u. op het algemeen telefoonnummer 03 280 22 29.
- Voor ZNA Joostens neem je best rechtstreeks contact op met de Sociaal verpleegkundige 03 384 56 034 voor SP-diensten of met nummer 03 384 56 08 voor het woonzorgcentrum.

Dienst levensbeschouwelijke zorg

Als nabestaande van een dierbare die overlijdt in ZNA, kan je ook terecht bij de levensbeschouwelijke zorgverleners. Zij vertrekken vanuit je vraag tot ondersteuning en zingeving. Elk vanuit hun overtuiging bieden zij je een luisterend oor, emotionele ondersteuning, informatie en begeleiding bij rituelen. ZNA is een pluralistische zorginstelling. Zij heeft katholieke en protestantse pastores en vrijzinnig moreel consultants in dienst. Telefonisch te bereiken via 03 280 36 80 (iedere werkdag tussen 9.00 u. en 16.00 u.) of via de verpleegafdeling.

Voor Grieks-orthodoxe, Russisch-orthodoxe, joodse, islamitische of boeddhistische begeleiding werkt ZNA samen met externe vertegenwoordigers. Ook deze begeleiding kan aangevraagd worden via bovenstaand nummer of via de verpleegafdeling.

Het Support team

Het Support team bestaat uit artsen, verpleegkundigen, een sociaal werker, een psycholoog, een kinesist, een moreel consulent of pastoraal werker en vrijwilligers.

Ze bieden steun aan naasten van de overledene tijdens de verdere rouwperiode. Ze kunnen de pijn van het verlies van je dierbare niet verzachten maar bieden de gelegenheid emoties te uiten. Desgewenst helpen ze je een eindje op weg bij het verwerken van je verdriet en verwijzen ze je door indien nodig.

Je kan het Support team van de verschillende ZNA-ziekenhuizen iedere werkdag bereiken tussen 8.30 u. en 16.00 u. op de nummers:

03 830 93 92	ZNA Hoge Beuken
03 640 25 66	ZNA Jan Palfijn
03 280 23 36	ZNA Middelheim
03 640 25 66	ZNA Sint-Elisabeth
03 270 89 12	ZNA Sint-Erasmus
03 217 79 86	ZNA Stuivenberg

Weefseldonatie voor transplantatie

Omdat er België nog steeds een tekort is aan weefsels voor transplantatie kan het zijn dat er na overlijden in het mortuarium weefsels worden weggenomen. De wetgeving voorziet dat iedereen donor is tenzij er bij leven verzet is geuit. Indien er verzet is moet dit onmiddellijk gemeld worden aan de behandelende arts. Weefsels die in aanmerking komen voor transplantatie zijn het hoornvlies (voorstel deel van het oog) en de gehoorbeentjes uit het oor. Het wegnemen gebeurt steeds met het grootste respect voor de overledene.

Ondersteuning en begeleiding buiten ZNA

› Je huisarts

Elk overlijden van een dierbaar iemand kan aanleiding geven tot zware stress. Hevige emotionele of lichamelijke reacties zijn dan ook niet ongewoon tijdens een rouwproces. Ook langdurige slapeloosheid kan voorkomen.

Wanneer je overweegt kalmeer- of slaapmiddelen te nemen, raadpleeg dan steeds eerst je huisarts.

Nabestaanden die onder medische behandeling staan, bijvoorbeeld hartpatiënten, nemen best contact op met hun huisarts, want soms is aanpassing van de medicatie noodzakelijk.

› Tele-onthaal

Voor een luisterend oor kan je dag en nacht terecht bij Tele-onthaal op het nummer **106**. Deze dienstverlening is gratis en anoniem.

Bij Tele-onthaal kan je ook de meest recente gegevens opvragen van verenigingen voor nabestaanden.

Zo kan je er bijvoorbeeld vragen naar:

- › zelfhulpgroepen voor ouders van overleden kinderen (bijvoorbeeld de Vlaamse Vereniging van SIDS-ouders (wiegendood)
- › ouders van verongelukte kinderen
- › groepen voor weduwen en weduwnaars

Regelen van de uitvaart

De begrafenisondernemer

De begrafenisondernemer die je hebt gekozen, zorgt voor het overbrengen van het lichaam van de overledene vanuit het mortuarium van het ziekenhuis. Hij zorgt eveneens voor het opstellen en drukken van de rouwbrieven en zal je begeleiden en raad geven omtrent de diverse mogelijkheden inzake de uitvaart. Je hebt de keuze tussen een begrafenis of een crematie, en dit met of zonder burgerlijke of levensbeschouwelijke plechtigheid.

Heeft de overledene bepaalde aspecten van de uitvaart op voorhand geregeld?

Belangrijk met het oog op het regelen van de uitvaart is te weten of de overledene op voorhand bepaalde aspecten van zijn of haar uitvaart heeft geregeld.

Heeft hij of zij:

- bij een notaris modaliteiten van de uitvaart in een testament laten opnemen?
- een uitvaartverzekering afgesloten? (Zo ja, dan zijn kostprijs en wijze van uitvaart hierin waarschijnlijk bepaald.)
- een overeenkomst met een begrafenisondernemer gesloten? (Zo ja, dan is de uitvaart meestal op voorhand betaald.)
- een overeenkomst met een universiteit gesloten om na overlijden het lichaam ter beschikking te stellen voor de opleiding van studenten. (Zo ja, dan dient de familie het lichaam door een begrafenisondernemer naar de universiteit te laten overbrengen. De uitvaart moet dan in een latere fase worden geregeld. De kosten van transport en uitvaart blijven in dit geval ten laste van de familie.)

De nabestaanden moeten zelf nagaan of er enig testament of contract van dergelijke aard bestaat en moeten de betrokkenen (begrafenisondernemer, verzekering, notaris, universiteit ...) hiervan onmiddellijk op de hoogte brengen.

Aandachtspunt op het tijdstip van de uitvaart

Het blijkt raadzaam te zijn om op de tijdstippen van begroeting en rouwdienst de rouwadressen vermeld op de rouwbrief en eventueel in een krantenbericht niet onbeheerd achter te laten. Helaas vinden tijdens de gekende afwezigheid van familieleden soms inbraken plaats.

Overige zakelijke aspecten

De rekening van het ziekenhuisverblijf

De verplegingskosten worden zoveel mogelijk rechtstreeks met het ziekenfonds verrekend. Indien er voorschotten werden betaald, zullen deze bij de facturatie verrekend worden.

Voor een eventuele opleg wordt later een rekening verstuurd. Gelieve de administratie te laten weten op welke naam en adres deze rekening mag worden verzonden. Je kan de administratie van de verschillende ZNA-ziekenhuizen iedere werkdag bereiken tussen 8.30 u. en 16.00 u. op het telefoonnummer 03 270 80 60.

Rekening mortuarium

De kosten van het mortuarium staan los van de ziekenhuisrekening.

Deze kosten zijn:

- benodigde linnen
- lijktooi
- eventueel: rituele wassing

Als overledene langer dan 4&u in het mortuarium verblijft, worden er ook ligdagen aangerekend.

Deze kosten worden of rechtstreeks aan de nabestaanden aangerekend, of worden via de begrafenisondernemer geregeld.

Een notaris aanstellen?

Het inwinnen van advies bij een notaris is gratis. Enkel wanneer je de notaris opdracht geeft om bepaalde regelingen te treffen, moet er worden betaald. Wanneer de overledene onroerende goederen of roerende goederen bezat, moet er steeds aangifte gedaan worden bij het Ministerie van Financiën, ter attentie van de Directeur van de Registratie en Domeinen. Dit moet gebeuren binnen 5 maanden na het overlijden.

Het aanstellen van een notaris voor het opmaken van de aangifte is niet verplicht. Het is echter aangewezen indien men zelf niet vertrouwd is met de juiste werkwijze ter zake.

Sommige banken en verzekeringsmaatschappijen verlenen deze dienst gratis.

De mogelijkheid tot verwerpen van de nalatenschap

Indien de overledene aanzienlijke schulden nalaat, kunnen de erfgenamen zich tegen de schuldeisers beschermen door bij de rechtbank, mits voorlegging van een uittreksel van de overlijdensakte, een verklaring af te leggen waarin zij de nalatenschap verwerpen. De erfgenamen in de eerste lijn zijn zowel verplicht om de uitvaart te regelen als de kosten van de laatste verpleging te betalen. De verwerping van de nalatenschap kan tenietgedaan worden door het aanvaarden van een deel ervan.

Bij twijfel kan de nalatenschap aanvaard worden 'onder voorrecht van boedelbeschrijving'. Dit wil zeggen dat een notaris een balans van activa en passiva opmaakt, en dat, wanneer hierbij blijkt dat er te veel schulden zijn, de nalatenschap alsnog kan worden verworpen.

Over pensioenen

Voor het verkrijgen van een overlevingspensioen moet je contact opnemen met de pensioendienst van de gemeente of het district waar de overledene woonachtig was.

De rechthebbende moet hierbij een uittreksel uit de overlijdensakte en zijn of haar eigen identiteitskaart voorleggen. Voor meer informatie kan je terecht op de pensioenlijn 1765.

Welke overige diensten moeten worden ingelicht?

> Verzekeringen

Zonder verwijl moet worden nagegaan binnen welke termijn de verzekeringsinstelling(en) van de overledene van diens overlijden moeten worden op de hoogte gebracht en welke bewijsstukken (uittreksel uit de overlijdensakte, medisch attest...) er eventueel moeten worden voorgelegd.

> Huur van de woning

Indien de overledene alleen woonde en een woning of kamer in een zorgvoorziening huurde, moet deze worden opgezegd. Voor de opzeg van een woning vormt een aangetekend schrijven de veiligste weg.

> Nutsvoorzieningen (kabel distributie, elektriciteit, gas, water, telefoon...)

Indien de overledene alleen woonde, dienen alle leveranciers van nutsvoorzieningen van het overlijden op de hoogte te worden gebracht.

➤ **Autoverzekering**

Indien de wagen van de overledene voor de familie behouden blijft, moet hij worden overgeschreven. Dit verloopt het eenvoudigst via de verzekeringsmaatschappij.

Indien de wagen aan een particulier wordt verkocht, is het zeer belangrijk om de verzekering voorlopig niet op te zeggen en de kentekenplaat niet naar de Directie voor Inschrijving van Voertuigen terug te sturen, want in dat geval moet de wagen van de openbare weg worden gehaald. Je kan er dan niet meer mee naar de auto-inspectie, noch kan een kandidaat-koper er een proefrit mee maken.

Pas na verkoop en nadat de nieuwe eigenaar er zijn kentekenplaat op bevestigde, stuur je je plaat terug naar de Directie voor inschrijving van Voertuigen, Wetstaat 155, 1040 Brussel, en zeg je de verzekering op.

➤ **Overige inschrijvingen**

Het is belangrijk om na te gaan of de overledene nog andere contracten of lidmaatschappen had, die moeten worden opgezegd: lidmaatschap van een vereniging, abonnementen op kranten, tijdschriften...

Bibliografie

Manu Keirse, Helpen bij verlies en verdriet. Een gids voor het gezin en de hulpverlener, 2008.

Manu Keirse, Vingerafdruk van verdriet, 2012

Interessante links:

- Algemene informatie wat te doen bij overlijden
<https://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/overlijden-en-erfenis/regelingen-bij-een-overlijden>
- Opzoeken bankrekeningen van overledenen
<https://www.febelfin.be/nl/dienstverlening/opzoeking-bankrekeningen>

*We zeggen veel te gauw: het is voorbij.
Hij heeft alleen je lichaam weggenomen,
niet wie je was en ook niet wat je zei.
Ik zal nog altijd grapjes met je maken,
we zullen samen door het stille landschap gaan.
Nu je mijn handen niet meer aan kunt raken,
raak je mijn hart nog duidelijker aan.*

Toon Hermans

Herinneren is een vorm van ontmoeten

Kahlil Gibran,

Voor meer informatie kan je contact opnemen met:

ZNA Sint-Elisabeth

Leopoldstraat 26
2000 Antwerpen
03 234 41 11 algemeen
03 217 77 70 raadplegingen

ZNA Middelheim

Lindendreef 1
2020 Antwerpen
03 280 31 11 algemeen
03 280 30 03 raadplegingen

ZNA Stuivenberg

Lange Beeldekensstraat 267
2060 Antwerpen
03 217 71 11 algemeen
03 217 77 70 raadplegingen

ZNA Sint-Erasmus

Luitenant Lippenslaan 55
2140 Borgerhout
03 270 80 11 algemeen
03 270 77 70 raadplegingen

ZNA Jan Palfijn

Lange Bremstraat 70
2170 Merksem
03 640 21 11 algemeen
03 640 20 20 raadplegingen

ZNA Hoge Beuken

Commandant Weynsstraat 165
2660 Hoboken
03 830 90 90 algemeen
03 280 30 03 raadplegingen

ZNA Joostens

Kapellei 133
2980 Zoersel
03 384 56 11 algemeen

Deze brochure is samengesteld door de werkgroep 'overlijdensbrochure' van de afdeling patiëntenbegeleiding.